

РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ З ОСОБЛИВОЮ ЖОРСТОКІСТЮ: КРИМІНАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

В статті розглядаються кримінально-психологічні аспекти розслідування злочинів, вчинених з особливою жорстокістю. Термін "вчинене з особливою жорстокістю" в Кримінальному кодексі України вживається лише раз, і саме в контексті положення статті про кримінальну відповідальність за умисне вбивство, але, в той же час, нормативно не розкривається його зміст. Показується, що до злочинів, що вчиняються з особливою жорстокістю можна віднести такі: умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене особою, що має характер особливого мучення; умисне завдання удару, побойв або вчинення інших насильницьких дій, що мають характер мордування; катування, тобто умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побойв, мучення або інших насильницьких дій.

Ключові слова: злочин, особлива жорстокість, умисне вбивство, кримінальна відповідальність, кваліфікуючі ознаки, психологічні аномалії, експертиза.

В статье рассматриваются уголовно-психологические аспекты расследования преступлений, совершенных с особенной жестокостью. Понятие "совершено с особенной жестокостью" в Уголовном кодексе Украины употребляется всего один раз и именно в контексте положения статьи об уголовной ответственности за умышленное убийство, но в то же время нормативно не раскрывается его содержание. Показывается, что к преступлениям, которые совершаются с особенной жестокостью могут быть отнесены и такие: умышленное тяжелое телесное повреждение, совершенное личностью, которое имеет характер особенного мучения; умышленное нанесение удара, побоев или совершение насильственных действий, которые имеют характер издевательства; пытки, то есть умышленное нанесение сильной физической боли или физического, морального страдания путем нанесения побоев, мучения или других насильственных действий.

Ключевые слова: преступление, особенная жестокость, умышленное убийство, уголовная ответственность, квалифицирующие признаки, психологические аномалии, экспертиза.

Постановка проблеми. Демократичні перетворення, що відбуваються в українському суспільстві, здійснення судової реформи, прийняття нового Кримінального кодексу (КК) України вимагають нових наукових розробок в юридичній науці та нових підходів щодо бачення проблем запобігання злочинності, особливо якщо її суб'єктом є особа, яка вчинила злочин з особливою жорстокістю. Особлива жорстокість є чинником, що різко підвищує ступінь суспільної небезпеки злочину, тому вона врахована законодавством як кваліфікуюча ознака. Особлива жорстокість відноситься до обставин, що обтяжують відповідальність. Водночас, кримінальним законодавством чітко не визначені критерії, за якими злочини вважаються вчиненими з особливою жорстокістю. Особливо це стосується вбивств. Саме тому поняття "особлива жорстокість" представляє певну складність у плані інтерпретації в правозастосовній практиці. З урахуванням викладеного представляється, що дослідження та доказування у кримінальних справах вказаної категорії злочинів є актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кримінально-правові й кримінологічні аспекти впливу жорстокості злочинної поведінки на кримінальну

відповідальність були предметом досліджень Гребенюка М.А., Дружкова С.М., Закалюка А.П., Константинова П.Ю., Лук'яничкова Є.Д., Смілянського Я.Г., Табанова М.Р., Чечеля Г.І., Штемберг Е.Е. та ін. Окремі аспекти вбивств, учинених з особливою жорстокістю, розглядалися в роботах Афанасьєва С.А., Бородіна С.В., Ковальського В.С., Попова О.М., Протасевича О.О., Смілянського Я.Г., Татарникова В.Г. Уварова І.А.

Питання про особливості вчинення злочинів особами з психічними аномаліями порушували Антонян Ю.М., Александров Ю.В., Бандурка О.М., Богомяков Ю.С., Горелік І.І., Ємельянов В.П., Закалюк А.П., Кандинський В.Х., Карпец І.І., Міньковський Г.М., Ткачевський Ю.М., Фелінська Н.І., Ходимчук О.О. та ін. Ними на теоретичному рівні було обґрунтовано особливу роль психічних аномалій у генезисі злочинної поведінки, визначено розповсюдженість психічних аномалій серед різних категорій злочинців, досліджено особливості особи злочинця, на підставі чого в загальному вигляді аргументовано необхідність здійснення запобіжної діяльності правоохоронними органами.

Водночас, слід зазначити, що серед учених і практиків існує чимало

суперечностей щодо змісту кваліфікуючих криміналістичних та психологічних ознак злочинів (вбивств), вчинених з особливою жорстокістю, що також актуалізує необхідність проведення системних досліджень за вказаною вище проблематикою.

Метою статті є виявлення кримінально-психологічних особливостей злочинів, вчинених з особливою жорстокістю.

Виклад основного матеріалу. Конституцією України [1] (ст. ст. 3 і 27) людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Кожна людина має невід'ємне (абсолютне) право на життя. Обов'язок держави захищати життя людини. Практичне втілення цих приписів у реальність неможливе без ефективної протидії злочинності, в тому числі й найбільш небезпечним її проявам – тяжким злочинам проти життя та здоров'я особи.

Слід зазначити, що термін "вчинене з особливою жорстокістю" в КК України вживається лише раз, і саме в контексті положення статті про кримінальну відповідальність за умисне вбивство (п. 4 ч. 1 ст. 115 КК України) [2]. Але, в той же час, нормативно не розкривається його зміст. Це ускладнює процес вірної кваліфікації злочинного діяння, про що свідчить практика судочинства [3, 4]. Водночас, у кримінальному праві України особлива жорстокість визнана кваліфікуючою ознакою умисного вбивства і, як наслідок, передбачає більшу суворість покарання, ніж за "просте" умисне вбивство. Це беззаперечно свідчить про цілковите відображення у положенні ч. 2 ст. 115 КК України [2] принципу співрозмірності між злочином і покаранням, тобто між ступенем і характером суспільної небезпечності злочинності діяння та суворістю передбачених за нього меж і видів покарань.

Проблема злочинів вчинених з особливою жорстокістю потребує подальшого уточнення таких понять як "жорстокість" та "особлива жорстокість" і деталізацію юридичних складів злочинів, вчинених з особливою жорстокістю, вироблення більш повних роз'яснень змісту обтяжуючих обставин, які суттєво впливають на кваліфікацію дій суб'єкта злочину та на призначення законного і справедливого покарання. Судова практика розцінює як особливу жорстокість і застосування тортур та мордувань для позбавлення потерпілого життя. Відповідно до Постанови Пленуму Верховного суду України, умисне вбивство

визнається вчиненим з особливою жорстокістю, якщо винний, позбавляючи потерпілого життя, усвідомлював, що завдає йому особливих фізичних (шляхом заподіяння великої кількості тілесних ушкоджень, тортур, мордування, мучення, в тому числі з використанням вогню, струму, кислоти, лугу, радіоактивних речовин, отрути, яка завдає нестерпного болю тощо), психічних чи моральних (шляхом зганьблення честі, приниження гідності, заподіяння тяжких душевних переживань, глумління тощо) страждань, а також, якщо воно було поєднане із глумлінням над трупом або вчинювалося в присутності близьких потерпілому осіб і винний усвідомлював, що такими діяннями завдає останнім особливих психічних чи моральних страждань [3]. Водночас, згідно п. 8 наведеної вище постанови умисне вбивство визнається вчиненим з особливою жорстокістю, якщо воно чинилося в присутності близьких потерпілому осіб і винний усвідомлював, що такими діями завдає останнім особливих психічних чи моральних страждань.

При виявленні злочину, насамперед, стикаються з його об'єктивними ознаками: конкретним актом поведінки суб'єкта у вигляді дії чи бездіяльності, що завжди відбувається у певній об'єктивній обстановці. Поряд із способом вчинення злочину, об'єктивна сторона характеризується місцем, часом, обстановкою і засобами вчинення злочину. Особлива жорстокість, як кваліфікуюча ознака умисного вбивства, органічно поєднує у собі характеристику як самого способу вчинення злочинного діяння, так й особистості винної особи, яка застосовує такий спосіб позбавлення життя іншої особи. Саме тому такі ознаки об'єктивної сторони складу злочину, як місце, час, обстановка та засоби вчинення злочину мають безпосереднє значення для констатації вчинення умисного вбивства з особливою жорстокістю. На думку Я.Г. Смілянського, – "під особливою жорстокістю, як кваліфікуючою ознакою умисного вбивства, слід розуміти такий спосіб вчинення злочину, що полягає в умисному застосуванні психічного та/або фізичного насильства (шляхом дії або через бездіяльність) безпосередньо перед, під час або після вчинення злочину, не обов'язкового (надмірного) для настання передбаченого відповідною нормою кримінального закону злочинного наслідку, спрямованому на завдання потерпілому (іншій особі) особливих фізичних мучень та/або психічних страждань"

[5, с. 595]. З викладеного вбачається, що умисне вбивство, вчинене з особливою жорстокістю, завжди пов'язане із застосуванням насильства (психічного та/або фізичного), яке може мати місце безпосередньо перед, під час або після вчинення злочину. В свою чергу, характер такого насильства, засоби, що використовуються винною особою для його завдання, місце, час і обстановка вчинення злочину можуть свідчити про спрямованість умислу винної особи на завдання потерпілому (іншій особі) особливих фізичних мучень та/або психічних страждань.

З урахуванням викладеного, до злочинів, що вчиняються з особливою жорстокістю можна віднести такі статті КК України [2]: ч. 2 ст. 121 – умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене особою, що має характер особливо мучення; ч. 2 ст. 126 – умисне завдання удару, побоїв, або вчинення інших насильницьких дій, що мають характер мордування; ч. 1 ст. 127 – катування, тобто умисне заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання шляхом нанесення побоїв, мучення або інших насильницьких дій. У всіх випадках особлива жорстокість дій, які здійснює винний, має охоплюватися його умислом. Саме тому у судовій практиці неодноразово зазначалося, що кількість поранень при вбивстві або замаху на нього саме по собі не є обставиною, яку в усіх випадках слід розглядати як свідчення вчинення вбивства з особливою жорстокістю. Наприклад, завдання численних поранень при вбивстві відноситься до ознак особливої жорстокості лише у випадках, коли встановлено, що таким шляхом винний умисно завдав потерпілому особливих страждань.

Слід також зазначити, що в юридичній літературі зміст таких способів вчинення злочинів, як жорстокі та особливо жорстокі діяння іноді ототожнюються. Як вже зазначалося, у ч. 2 ст. 126 йдеться про умисне заподіяння удару, побоїв, що мають характер мордування, яке, в свою чергу, Постановою Пленуму Верховного суду [3] віднесено до поняття "особлива жорстокість". Натомість, в ст. 120 КК України передбачено відповідальність за доведення до самогубства, що стало наслідком жорстокого поводження з потерпілою особою. Автори науково-практичного коментаря до цієї статті роз'яснюють, що жорстоке поводження може проявитися у безжальних, грубих діяннях винного, які спричиняють потерпілому

фізичні чи психічні страждання, наприклад мордування [6]. При цьому, єдиною відмінною рисою способів вчинення цих злочинів є спричинення потерпілому особливих фізичних страждань та просто фізичних страждань.

Вважається, що особлива жорстокість, на відміну від звичайної жорстокості, визначається як крайня суворість, безжалісність, нещадність, заподіяння дуже сильного страждання, тобто нестерпного психічного або морального болю, муки. Тому для визнання злочину вчиненим способом особливо жорстокої поведінки потрібно, щоб особа усвідомлювала та бажала заподіяти ці страждання, тобто необхідно встановити відчуття особливої жорстокості. А це можна здійснити, дослідивши суб'єктивну сторону вчиненого діяння, а саме – мотив, мету, емоційний стан, тобто психічне ставлення особи до вчинюваного нею діяння.

Для особливої жорстокості як визначеного емоційного стану найбільш характерним обумовлене нею виникнення таких основних мотивів, як прагнення заподіяти жертві особливо сильних фізичних і психічних страждань. В аспекті зазначеного, принципова відмінність особливо жорстокої поведінки на відміну від "звичайної" полягає в тому, що вона зовсім не обов'язкова для даного злочину. Вона не є природною умовою його вчинення або результату, що настав за ним, і являє собою додаткове фізичне або психічне страждання для потерпілого або його близьких, що винний свідомо заподіює. В особливо жорстокій поведінці проявляється особливе суб'єктивне відношення винного до потерпілого або його близьких, що не охоплюються умислом на вчинення злочину, а складає самостійний умисел, що відсутній при аналогічному діянні, але вчиненому без особливої жорстокості.

Про умисність вбивства з особливою жорстокістю може свідчити й вчинення його щодо потерпілого, який знаходиться у безпорадному стані (через малолітній чи престарілий вік, хворобу, стан сп'яніння тощо). Відповідно до чинного КК України безпорадний стан потерпілого віднесений до обставин, що обтяжують покарання (ч.1 п.6 ст.67). Однак, цілком слушно, не є логічним факт невизнання кваліфікуючими обставинами ч.2 с.115 КК такої особливої жорстокості в діях винного, коли він спричиняє особливі страждання самому потерпілому (дитині, престарілому, хворому), якого позбавляє життя, а той,

усвідомлюючи факт позбавлення його життя, через фізичні властивості не зміг чинити опір [7, с. 74]. Вчинення умисного вбивства з особливою жорстокістю, на наш погляд, може мати місце у випадках, коли винний, усвідомлюючи, що завдає потерпілим особливі психічні страждання, вчиняє вбивство декількох осіб – одного за одним. У таких випадках потерпілі переживають особливі психічні страждання, пов'язані зі спостереженням процесу позбавлення життя іншої людини (людей) та фактом її смерті та з неспроможністю захистити своє життя та життя інших людей, жахом неминучості своєї смерті та безсиллям щось змінити.

Також, на думку дослідників, про вчинення умисного вбивства з особливою жорстокістю може свідчити вчинення його багаточисленною групою осіб [5, 7]. Чим більша кількість осіб фігурує у вчиненні умисного вбивства, тим воно жорстокіше і спричиняє жертві злочину особливий жах, страждання навіть від безвихідності її стану [7, с. 132]. Чітке встановлення кількості осіб у даному випадку вважається неможливим і повинне відбуватися з урахуванням усіх обставин справи в кожному окремому випадку. Однак, коли, наприклад, умисне вбивство вчиняється групою від 3–4 осіб, всі з яких є співвиконавцями, шляхом нанесення тілесних ушкоджень потерпілому, є всі підстави вважати вчинення даного злочину з особливою жорстокістю. Таким чином, дослідження об'єктивної сторони умисного вбивства з особливою жорстокістю показало, що при вчиненні даного злочину винний може використовувати об'єктивно існуючу обстановку або свідомо створювати відповідну обстановку вчинення злочину. Обстановка вчинення умисного вбивства може свідчити про його вчинення з особливою жорстокістю, якщо мали місце наступні обставини:

злочин був вчинений у присутності близьких потерпілому осіб або близькі особи були умисно повідомлені винним про свій намір;

мав місце глум над трупом потерпілого;

злочин був вчинений відносно особи, яка перебувала у безпорадному стані;

при вчиненні вбивства декількох осіб – одного за одним;

злочин був вчинений багаточисленною групою осіб, які є співвиконавцями.

Наведені особливості обстановки вчинення умисного вбивства з особливою жорстокістю, на наш погляд, дозволять уникнути помилок при кваліфікації злочину, вчиненого групою осіб. Разом з тим, на

сьогодні залишаються нерозробленими тактико-психологічні основи розслідування таких злочинів, в першу чергу, з точки зору соціально-психологічної характеристики організованої злочинності, наявності практичних рекомендацій та прийомів проведення окремих слідчих дій.

Таким чином, можемо констатувати, що відсутність в юридичній літературі та правозастосовній практиці однозначності щодо того, вчинення яких саме дій (бездіяльності) слід відносити до жорстокості, а які до особливої жорстокості як ознаки злочину, може призвести до труднощів, пов'язаних з правильною кваліфікацією дій винної особи. Відсутність же однозначного тлумачення даних понять призводить до сприйняття такого способу вчинення злочину, як особлива жорстокість, як оціночного, наявності чи відсутності якого вирішується в кожному конкретному випадку суб'єктом правозастосування.

Сьогодні неможливо уявити висококваліфіковане розслідування злочину без залучення спеціальних психологічних знань, оскільки на різних етапах кримінального процесу може виникати необхідність у констатації, оцінці та поясненні існуючих суттєвих особливостей психічного життя обвинувачених, підозрюваних, потерпілих та свідків, які не страждають психічними захворюваннями [8, 9]. Як слушно відзначають автори підручника [8, с. 15], – "Процес побудови правового демократичного суспільства, перехід до нової соціально-економічної формації, необхідність реформування правоохоронної системи України потребують активного використання в теорії і практиці юриспруденції багатого арсеналу методів і засобів сучасної психології, зокрема такої її галузі, як юридична психологія. Знання цієї галузі є невід'ємною частиною професійної підготовки майбутніх юристів". Адже працівники правоохоронних органів повинні правильно кваліфікувати дії особи, яка вчинила злочин. Особливо це стосується визначення психічного стану в момент вчинення злочину, визначення справжніх мотивів, встановлення ролі, яку зіграв обвинувачений у злочинній групі та ін. Залучення професійного психолога компенсує недостатню глибину знань і компетентності слідчого, який відповідальний за прийняття рішення, створює можливість комплексного підходу до рішень, що приймаються, забезпечує можливість аналізу справи з різних позицій.

Як відомо, в межах психічної норми існують глибокі відмінності між людьми, зумовлені соціальними умовами, в яких відбувається формування конкретної особистості, типологічними властивостями вищої нервової діяльності, віковими критеріями та рівнем розвитку чи освіти людини, наявністю чи відсутністю в неї тих чи інших професійних навичок, вмінь та іншими численними причинами. Виявлення та вивчення таких особливостей на стадії досудового слідства, встановлення зі свідками, потерпілими, підозрюваними та обвинуваченими психологічного контакту вимагає застосування спеціальних психологічних знань. Це сприяє здійсненню правильного вибору тактичних прийомів, за допомогою яких найбільш успішно проводяться слідчі дії. Крім того, знання слідчим індивідуальних особливостей психіки допитуваного має велике значення для здійснення виховного впливу на правопорушника та встановлення причин, що сприяли вчиненню певного злочину, з метою дотримання вимог законодавства щодо попередження зростання кількості злочинів і злочинності в цілому. Використання наукових досягнень психології при розслідуванні сприяє якісній та ефективній роботі органів досудового слідства, зміцненню законності та правопорядку в нашій країні.

Наприкінці ХХст. кримінологічними дослідженнями було визначено так званий "психопатологічний індекс", тобто середню частоту психічних відхилень у засуджених, яка виявилася рівною 68%. Розумова відсталість (олігофренія) виявилася у 37% підслідних, психопатії – у 31% [8, с. 39-40]. Серед засуджених за вбивство 72% мали різноманітні аномалії психіки, серед тих, хто спричинив тяжкі тілесні ушкодження – 64,8 % [9].

Питання про особу злочинця – одне з центральних в науці вітчизняного кримінального права та кримінології. Вчення про суб'єкта злочину розкриває соціальну сутність злочинця, показує, що представляє собою виражена в злочині антисуспільна установка особи, вирішує питання про причини її суспільно небезпечної поведінки. Глибоке вивчення особи злочинця також має важливе значення для практичного здійснення профілактичних заходів.

За даними дисертаційного дослідження [9], самою розповсюдженою психічною аномалією серед осіб, які вчинили насильницькі злочини, є хронічний алкоголізм, такі особи становлять 34% від загальної кількості злочинців з психічними аномаліями. Далі психічні аномалії

серед злочинців, які вчинили насильницькі злочини, розподіляються наступним чином: психопатія – 20,7% осіб; олігофренія – 16%; наркоманія – 13,3%; органічне ураження головного мозку – 11,3%; статеві розлади (розлади особистості) – 2%; педагогічна занедбаність – 1,3%; епілепсія – 0,67%; манакально-депресивний психоз – 0,67%. Крім того, насильницька злочинність у структурі всієї злочинності займає в середньому 5-6,0 %. Особами з психічними аномаліями вчиняється понад 36,9% насильницьких злочинів. Як негативний фактор, що впливає на показники насильницької злочинності осіб з психічними аномаліями, дослідник відмічає ту обставину, що 41,0% осіб, які вчиняють насильницькі злочини залишаються поза полем зору психіатрів, і лише по 59,0% справ даної категорії проводяться судово-психіатричні, судово-психологічні або наркологічні експертизи.

Наявність психічних аномалій у злочинців, які вчинили насильницькі злочини, переважно встановлюються судово-психіатричними, судово-психологічними та наркологічними експертизами, що призначаються судово-слідчими органами в процесі провадження по кримінальним справам згідно чинного законодавства України.

Висновки. Тяжкі насильницькі злочини, вчинені з особливою жорстокістю, є специфічним різновидом злочинів проти особи, з'ясування їх кримінально-психологічних аспектів є необхідним при розкритті та розслідуванні, а також при судовому розгляді кримінальної справи. Особлива жорстокість відноситься до обставин, що обтяжують відповідальність. Водночас, кримінальним законодавством чітко не визначені критерії, за якими злочини вважаються вчиненими з особливою жорстокістю.

Особлива жорстокість, на відміну від "звичайної", спрямована на свідоме спричинення додаткового фізичного чи психологічного страждання потерпілому чи його близьким та є засобом досягнення окремого злочинного наслідку, якого винний бажає або припускає. Особлива жорстокість може виражатися як у способі, болісному для потерпілого (мордування, множинне заподіяння тілесних ушкоджень чи побоїв, створення нестерпних умов завдяки позбавленню їжі, води, одягу тощо), так і в спричиненні особливих моральних страждань його близьким, на очах у яких здійснюється злочин.

Висококваліфіковане розслідування злочину потребує використання спеціальних

психологічних знань, оскільки на різних етапах кримінального процесу може виникати необхідність у констатації, оцінці та поясненні існуючих суттєвих особливостей психічного життя обвинувачених, підозрюваних, потерпілих та свідків, наявності в них психічних аномалій.

Психічні аномалії – це усі розлади психічної діяльності, що не досягли психотичного рівня і не виключають осудності, але тягнуть особистісні зміни, які можуть призвести до відхилень у поведінці; вони ускладнюють соціальну адаптацію індивіда та знижують його здатність керувати своїми діями. Психічні аномалії характеризують індивідуально-особистісні властивості суб'єкта. Ефективними формами використання спеціальних психологічних знань при розслідуванні злочинів, вчинених із особливою жорстокістю, є створення

психологічного портрета злочинця, консультація фахівця-психолога та судово-психологічна експертиза.

Найбільш розповсюдженими видами психічних аномалій серед осіб, які вчинили насильницькі злочини, сьогодні є: хронічний алкоголізм, психопатія, олігофренія, наркоманія, органічне ураження головного мозку, статеві розлади, епілепсія, маніакально-депресивний психоз.

Перспективними напрямками подальших досліджень з розслідування злочинів, вчинених з особливою жорстокістю, вважаємо такі: обґрунтування та нормативне визначення критеріїв, за якими злочини вважаються вчиненими з особливою жорстокістю; юридико-психологічні особливості індивідуалізації покарання, в тому числі при дослідженні обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Література

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Кримінальний кодекс України від 21.03.2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи": від 07.02.2003 р., № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0002700-03>.
4. Ухвала колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 16 лютого 2010 р. [Офіційний сайт Верховного суду України] [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28print%29/AB5809AC8898F690C2257AF4003C3BA3>.
5. Смілянський Я.Г. Особлива жорстокість як кваліфікуюча ознака умисного вбивства / Я.Г. Смілянський // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 591–596 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/FP/2009-3/09cjgouv.pdf>.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 5-те вид., перер. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2008. – 1216 с.
7. Короленко М.П. Кваліфікація і класифікація умисних вбивств при обтяжуючих обставинах: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08 / Короленко Микола Павлович. – Одеса, 2002. – 189 с.
8. Бандурка А.М. Юридическая психология: [учебник] / А.М. Бандурка, С.П. Бочарова, Е.В. Землянская. – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2002. – 596 с.
9. Ходимчук О.О. Насильницька злочинність осіб з психічними аномаліями та її запобігання: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.08 / Ходимчук Оксана Олегівна. – Київ, 2005. – 180 с.

PrihodkoK. student

INVESTIGATION OF CRIMES, PERFECT WITH THE SPECIAL CRUELTY: CRIMINALLY-PSYCHOLOGICAL ASPECTS

The article deals with criminally-psychological aspects of investigation of crimes, made with a special cruelty. A term "made with a special cruelty" in the Criminal code of Ukraine is used only one time, and exactly in the context of position of the article about criminal responsibility for felonious homicide, but, at the same time, its maintenance is normatively indehiscent. It complicates the process of faithful qualification of criminal act, what practice of the legal proceeding testifies. It is shown, that to the crimes which are accomplished with the special cruelty it is possible to take following: intentionally: intentional task a blow, beatings, or feasant of other violent actions which have character of beating up: torture, that intentional infliction of great physical pain or physical or moral suffering is by causing of beatings, tormenting or other violent actions. In all cases the special cruelty of actions which are carried out by guilty must be engulfed his intention. The necessity of the use of the special psychological knowledges is grounded at investigation of crimes, especially such which are made with the special cruelty.

Keywords: crime, special cruelty, felonious homicide, criminal responsibility, characterizing signs, psychological anomalies, examination